

Musik i Uppland 18 november 2021

Schumanns pianokonsert

Uppsala Kammarorkester

Rebecca Miller, chefsdirigent

Danny Driver, piano

Program

Jessie Montgomery
f. 1981

Starburst

Robert Schumann
1810-1856

Pianokonsert i a-moll, op 54
Allegro affettuoso
Intermezzo
Allegro vivace

PAUS

Johannes Brahms
1833-1897

Symfoni nr 1 i c-moll
Un poco sostenuto - Allegro
Andante sostenuto
Un poco allegretto e grazioso
Adagio - Più Andante - Allegro non troppo ma con brio

Konserten beräknas pågå till ca 21.00

Uppsala Kammarorkester

Violin 1

Klara Hellgren, *koncertmästare*
Nils-Erik Sparf
Staffan Olsson
Katarina Edvardsson
Monika Stanikowska
Dag Alin
Anders Lagerqvist

Violin 2

Elin Emtell Rubinsztein
Catharina Ericsson
Christina Gustavsson Hamberg
Anna Kroeker
Marie-Louise Sjöberg
Gabriele Freese
Håkan Svedell

Viola

Ylva-Li Zilliacus
Matilda Brunström
Olof Ander
Jörgen Sandlund
Thomas Ringqvist

Violoncell

Per Nyström
Louise Agnani
Sara Wijk
Gunnar Jönsson

Kontrabas

Barbro Lennstam
Sigrid Granit
Roger Bergman

Flöjt

Hanna Gustafsson
Viktoria Stenborg Lindström

Oboe

Malin Klingborg
Jenny Hülphers

Klarinett

Lena Jonhäll
Jan-Erik Alm

Fagott

Sven Aarflot
Anders Matell
Adolfo Cabrerizo Martinez

Horn

Trine Bjerke
Britt Crafoord
Andreas Lundmark
Magnus Wretblad

Trumpet

Bengt Fagerström
Paul Häggblöf

Trombon

Birgitta Lagerstedt
Sally Allkins
Nicholas Eastop

Pukor

Christer Ferngren

Rebecca Miller, chefsdirigent

Rebecca Miller har hyllats för sitt energifyllda och övertygande orkesterarbete, samt för sin fantastiska förmåga att kommunicera med konsertpubliken. Rebecca började sin musikerbana med pianostudier i hemlandet USA, därefter följde studier i dirigering i både USA och sedermera i England, där hon numera är bosatt. Hon har dirigerat en lång rad orkestrar såsom BBC National Orchestra of Wales, Orchestra of the Age of Enlightenment, London Philharmonic Orchestra, New Haven Symphony Orchestra, Reno Philharmonic, BBC Proms. Rebecca Miller är idag chefsdirigent för Bishop's Stortford Sinfonia och första gästdirigent för Southbank Sinfonia. Hon är också ledare för orkestrarna vid Royal Holloway University i London, där hon byggt upp orkesterprogrammet till nya nivåer.

Foto: Stewen Quigley

Under pandemin initierade Rebecca projektet Beyond Borders, ett online-event med fokus på dirigering, ledarskap och gemenskap. Syftet med eventet var att förena dirigenter, orkestermusiker, pedagoger och musikälskare för att dela tankar och idéer kring framtiden i den nya värld som vi nu lever i. Frågor som Rebecca Miller brinner för samt att understryka musikens inneboende värde i det vardagliga livet.

Danny Driver, piano

Det var i november 2017 som Danny Driver besökte Uppsala senast, då med en pianokonsert av Amy Beach, och även då tillsammans med sin livspartner Rebecca Miller. Den här gången hör vi honom i Schumanns underbara pianokonsert, en konsert som var planerad till november 2020, och som nu äntligen kan genomföras.

Danny Driver är utbildad på Cambridge University och the Royal College of Music, och han har sedan studietiden utvecklat en imponerande bred repertoar som spänner från Bach och Händel till Ligeti och Adès. Han har också en varierad och internationellt rosad diskografi. Den senaste inspelningen från i år med Ligetis Etyder, har fått stort beröm.

Karriären har kantats av framträdanden med orkestrar över hela världen med höjdpunkter som BBC Scottish Symphony Orchestra, Orchestra of the Age of Enlightenment, Hallé Orchestra, Minnesota Orchestra, Bournemouth Symphony Orchestra, American Symphony Orchestra, Hong Kong Pro Arte och Queensland Symphony Orchestra.

Utöver orkesterkonserter känner sig Danny Driver lika hemma i de intimare konsertsammanhangen, och han har gett solokonserter runt om på internationella konsertscener och kammarmusikfestivaler. Han blir regelbundet inbjuden till Wigmore Hall i London, varifrån han under pandemiåret genomförde fyra livesända konserter.

Montgomery, Schumann och Brahms

Jessie Montgomery

Tonsättaren och violinisten Jessie Montgomery föddes och växte upp i Lower East Side på Manhattan i New York, med föräldrar verkssamma i musik- och teaterbranscherna. Sedan länge är hon ansluten till The Sphinx Organisation som stöder unga afroamerikanska och latinamerikanska stråkmusiker, och vars flaggskepp är den flitigt turnerande proffssensemblen Sphinx Virtuosi. Jessies verk spelas av ensembler som Orpheus Chamber Orchestra, Philharmonia Orchestra och San Francisco Symphony.

I fjol valde New York Philharmonic ut henne som en av tonsättarna i Project 19, inför firandet av 100-årsjubileet av konstitutionens nittonde tillägg som innebar kvinnlig rösträtt i USA. Hennes musik har beskrivits som turbulent, våldsamt färgstark och exploderande av liv. Det passar förstås bra in på *Starburst* för stråkorkester, skrivet 2012 för just Sphinx Virtuosi.

En vanlig definition av en stjärnexplosion är en snabb tillkomst av en mängd nya stjärnor i en galax så att strukturen förändras väsentligt, och stycket komponerades med ensemblens dynamiska förmågor i tankarna. Montgomery betraktar musik i allmänhet som "en mötesplats där alla människor kan samtala om sina unika olikheter och gemensamma berättelser".

Robert Schumann

Av alla stora tonsättare är det den i sociala sammanhang ofta så reserverade och ordkarga Robert Schumann som lämnat efter sig den största och mest uttrycksfulla samlingen av kärleksbrev. Han tillhörde den berömda pianopedagogen Friedrich Wiecks elever och hade förälskat sig djupt i lärarens dotter Clara, sedermera en av 1800-talets absolut främsta pianister. Hennes far betraktade

Robert som ett högst osäkert kort, kanske inte helt utan anledning. Ett giftermål motsatte han sig hårdnackat, och skiljde det längtande paret åt bland annat genom att låta Clara turnera hejdlöst. Först 1840, efter en lång rättsprocess mot Friedrich (Robert hade likt så många tonsättare en bakgrund som nödbedd juridikstudent) kunde de gifta sig. Den stora brevsbatten kommer sig alltså av att de älskande i årtal enbart kunnat kommunicera i skrift. Eftersom det rör sig om dessa båda giganter finns här naturligtvis inte bara mycket av poetiskt och känslomässigt värde, utan även en stor skatt att gräva i för musikhistorikerna.

Schumann tyckte sig ha sina svårigheter med konsertformen. Sin tredje pianosonat, komponerad innan det som med tiden blev *Pianokonsert i a-moll* försåg han själv med etiketten "Konsert utan orkester". Men under 1841 började han få visst självförtroende som orkestertonsättare, bland annat kunde han då stolt presentera sin första symfoni. Samma år skrev han *Fantasi i a-moll* för piano och orkester. 1845 reviderades den och kompletterades med ett intermezzo och en finalsats. Ett av konsertrepertoarens stora mästerverk var färdigt, en konsert som i alla delar genomsyras av kärlek. Clara hade egentligen önskat sig en virtuos konsert som kunde demonstrera hennes enorma tekniska förmåga. Men Robert hade redan

1839 skrivit till sin kära: "Jag förstår att jag inte kan skriva för virtuoserna, jag måste skapa något annat."

Det tog sin tid för konserten att gå hem hos publiken, tidens smak drog onekligen mer åt det mer virtuosa, med halsbrytande verk av tonsättare som i de flesta fall är tämligen bortglömda. Franz Liszt (som var den som rekommenderat den unge Brahms att söka upp paret Schumann) var inte speciellt imponerad av det nya verket. Han skämtade om att Schumann tidigare hade skrivit en konsert utan orkester, och nu en utan piano. Inte brydde sig Clara om det. Hon uruppförde förstås konserten och fortsatte att kämpa för den under hela sin långa karriär, fast kritikerna rätt enhälligt under de första åren noga påpekade att eventuella applåder gällde henne, inte musiken.

Johannes Brahms

"Ni anar inte hur det känns för sådana som jag när vi hör hans fotsteg bakom oss". Så sa Johannes Brahms till en bekant. Han avsåg inte någon osalig ande, utan Ludwig van Beethoven som han på ett yrkesmässigt plan upplevde sig flåsad i nacken av. Fotstegen kunde förnimmas rätt ofta i Wien, där Brahms liksom tidigare Beethoven hade rotat sig. Titanen som avlidit 1827 och vars

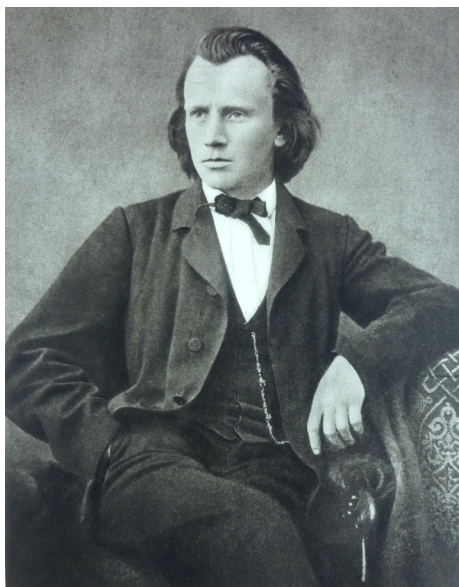
skugga förföljde hoppfulla symfoniker var inte ens speciellt långt borta i tiden. En wienare född runt år 1800 hade kunnat vara bekant med både Beethoven och Brahms, vars livsmål var att skriva symfonier. Men hur i all världen vågade man börja? Det är inte helt klart när han ändå gjorde det, men säkert är att Brahms under 1854 arbetade med en symfoni som inte verkar ha blivit färdig. Delar av den hamnade dock i framför allt hans första pianokonsert. Helt klart är att *Symfoni nr 1 i c-moll* som vi känner den kostade en verklig kamp som tog tid, unikt lång tid.

Om teorin stämmer att arbetet började ta form under det svåra året 1856 då Robert Schumanns sista sjukdomsperiod slutade med hans död, så talar vi om två decennier. En lika lång skapelseprocess som för alla Brahms tre följande symfonier tillsammans. Det är först från 1862 som det finns ett klart bevis på resultat av kompositionsmodan, och på att han sökt stöd hos sin käraste vän och den person vars omdöme han nog litade allra mest på, Schumanns änka Clara. I ett brev till en annan medlem av vänskretsen, violinisten Joseph Joachim, nämner hon då en symfoni av Brahms och citerar ett tema ur den. Året därpå tycks större delen av första satsen varit färdig, sedan tog det stopp igen fast symfonin ständigt fanns i tankarna.

Så 1874 satte han plötsligt fart: Första satsen reviderades och försågs med sin anslående inledning (starka drag av Beethoven där). Relativt snabbt tillkom de tre återstående satserna, de båda mellansatserna med en helt annan, mild karaktär än de mer grandiosa och tragiskt anstrukna yttersatserna. Symfonin blev färdig under hösten 1876. När Brahms i oktober spelade igenom den i sin helhet för Clara Schumann uttryckte hon först en något förvånande besvikelse över

"avsaknad av melodier", en uppfattning som hon snart tog tillbaka vid närmare bekant-
skap med verket. Uruppförandet ägde rum i
Karlsruhe i början av november, följt av ett
framförande i Wien. Succén var inte omedel-
bar, och en del kritiker gjorde sina försök att
förringa symfonins betydelse. Beskyllningen
att detta var ett verk av "en trött gammal
man" tillhörde de mest märkliga. Hur kan
man missa energin i detta himlastormande,
triumferande mästerverk? Nå, den 43-årige
Brahms hade i alla fall fått klart för sig att
han verkligen hade förmågan att skriva en
symfoni, förlamningen var bruten. Vissa
beundrare talade om "Beethovens tionde",
troligen något av en tveeggad komplimang
för den gode Johannes - var han alltså kvar
i Beethovens skugga?

Tanken på att han skulle vara en bland tre
"stora B:n" - Bach, Beethoven, Brahms -
tilltalade honom verkligen inte alls. Någon
gång mellan tillkomsten av hans båda

första symfonier utbrast han upprört till en
vän: "Vet du att det finns åsnor i Wien som
betraktar mig som en andra Beethoven?"

/Gunnar Lanzky-Otto

Operafest på Trettondagsafton

Uppsala Kammarorkester. Dirigent: Patrik Ringborg
Solister: Susanna Andersson, sopran, Adam Frandsen, tenor

Följ med Uppsala Kammarorkester för att fira trettondagsafton med en riktig operafest. Tillsammans förflyttar vi oss till operans värld och musikaliska höjdpunkter av Mozart, Verdi, Donizetti och Puccini.

Passa på att göra Trettondagsafton till en hel festkväll med musik, mat och dryck! Uppsala Konsert & Kongress erbjuder en festmeny som serveras i restaurangen efter konserten.

Beställ via tickster.se eller ring biljettkassa på tel. 018-727 90 00

Årets julklapp

En present med guldkant -
biljett till Trettondagskonserten!

Musik i Upplands konserter i Uppsala Konsert & Kongress

Lördag 27 november kl 16.00 Restaurangen

Carte Blanche

Trio X och hemliga gäster

Arrangeras av Musik i Uppland, UKK och Musikens Hus Vänner

Söndag 28 november kl 16.00 Sal B

Älskade stråkkvintetter!

Uppsala Kammarsolister

Brahms: Stråkkvintett f-moll, Phantasy och Britten: Stråkkvintett nr 2

Datum för Uppsala Kammarorkester våren 2022

Onsdag 5 januari kl 16.00 Operafest på Trettondagsafton

Torsdag 10 februari kl 19.00 Rebecca Miller, dirigent, Jack Lieback, violin

Torsdag 3 mars kl 19.00 Rebecca Miller, dirigent, Klara Hellgren, violin

Torsdag 24 mars kl 19.00 Paul Mägi, dirigent, Sofie Asplund, sopran *Alfvénjubileum*

Lördag 26 mars kl 13.00 Familjekonsert *Ludde B*

Torsdag 7 april kl 19.00 Ilyich Rivas, dirigent, Jesper Harryson, oboe

Torsdag 12 maj kl 19.00 Allmänna Sången, Rebecca Miller, dirigent *Beethovens nia*

Mer information om konserterna och biljettsläpp meddelas senare.

Musik i Upplands hemsida uppdateras kontinuerligt,

www.musikiuppland.se

Musik i Uppland samarbetar med Vi-skogen

Utöver en blomma, som tack till våra artisters medverkan planterar

Musik i Uppland träd i Vi-skogen som en gåva till vår gemensamma jord.

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33

Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Följ Uppsala Kammarorkester på facebook!
www.facebook.com/uppsalakammarorkester

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.
www.musikiuppland.se

**MU
SIK**
I UPPLAND